

М. Максачова

ПРАБЛЕМЫ ПЕРАКЛАДУ КІТАЙСКАЙ ПАЭЗІІ
НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ (на матэрыяле творчасці Лі Бо)

Гісторыя перакладаў з кітайскай мовы на беларускую налічвае больш чым стагоддзе. Першы пераклад быў апублікаваны ў газеце “Наша Ніва” ў 1910 годзе. Да сярэдзіны ХХ стагоддзя гэты кірунак вылучаўся фрагментарнасцю і эпизадычнасцю, але з цягам часу, пачынаючы з канца мінулага стагоддзя, набыў сістэмны, упарадкаваны характар. Прыкладам таму з’яўляецца серыя кніг перакладаў на беларускую мову “Светлыя знакі: паэты Кітая”, грунтоўнае выданне “Пад крыламі дракона: сто паэтаў Кітая” і інш. Беларускія перакладчыкі імкнуліся захаваць культурна-гістарычныя рэаліі твораў, спецыфіку літаратурнага кантэксту, аднак у многіх выпадках адбы-

лося істотнае вобразна-семантычнае пашырэнне, што не адпавядае мастацкай канцэпцыі арыгінала. Актуальнасць прадстаўленага даследавання абумоўлена недастатковай вывучанасцю ў сучаснай айчыннай навуцы адметнасцей перакладу паэтычных твораў з кітайскай на беларускую мову. Мэтай працы з’яўляецца вызначэнне спецыфікі інтэрпрэтацыі лексікі пры перакладзе кітайскай паэзіі на беларускую мову на матэрыяле творчасці Лі Бо (арыгіналы і пераклады вершаў “Гляджу на вадаспад у гарах Лушань” і “Самотна сяджу ў гарах Цзінціншань”).

Праведзенае даследаванне дазваляе вылучыць некаторыя асаблівасці перакладу вершаў Лі Бо з кітайскай на беларускую мову:

1. У сілу істотных лексіка-семантычных і граматычных адрозненняў кітайскай і беларускай моў перакладчык вымушаны выкарыстоўваць такія лінгвістычныя трансфармацыі, як замена слоў (*紫烟* – *фіялетавае дым – зашызаю смугою*), гіперанімія (*前川* – *рачны струмень – вадаспад*), лексічныя даданні (*遥看瀑布挂前川* – *удалечыні гляджу на вадаспад – гляджу на **горныя хрыбты**, на вадаспад*).

2. Адрозненні ў культуры, гісторыі і менталітэце кітайскага і беларускага народаў прыводзяць да вымушаных страт у перадачы паэтычнай сімволікі, знікнення або трансфармацыі першапачатковага сэнсу. Калі сааўтар-перакладчык даслоўна перадае ў мастацкім перакладзе культуралагічную асаблівасць, характэрную толькі для кітайскага народа, беларускі чытач не мае магчымасці зразумець яе сэнс без дадатковай інфармацыі (напр., *九天* *jǐutiān* – *эмпірэі, самая вышэйшая сфера неба* – аўтар замяняе на *сігануў з нябёсаў*).

3. Перакладчык вымушаны адаптаваць тэкст арыгінала, змяняючы яго з мэтай захавання рыфмы і стварэння вобразаў, зразумелых для беларускага чытача.

Такім чынам, важна адзначыць, што для стварэння паўнаwartаснай інтэрпрэтацыі верша важна валодаць не толькі майстэрствам перакладу, але і адпаведным паэтычным талентам, глыбокімі ведамі па гісторыі, культуры, літаратуры кітайскага народа.